

LIGESTILLINGSUDVALGET
REJSERAPPORT
STUDIEREJSE TIL TUNESIEN

FOLKETINGET

Tid: 10. -14. september 2017
Sted: Tunesien
Deltagere: Karina Adsbøl (DF), Yildiz Akdogan (S), Rasmus Horn Langhoff (S), Lars Aslan Rasmussen (S), Troels Ravn (S), Julie Skovsby (S), Pernille Schnoor (ALT)
Ledsaget af: Jette Christensen, udvalgssekretær, Gitte Ravn Jensen udvalgsassistent

1. Formål

Formålet med Ligestillingsudvalgets studietur til Tunesien var, at studere forskellige ligestillingsmæssige udfordringer og arbejdet med disse udfordringer både i det politiske system og i civilsamfundet. Det første tunesiske valg på lokalt niveau efter 2011 var endvidere planlagt til december 2017. Forberedelserne til dette valg set fra en ligestillings vinkel indgik også i emnerne for studieturen.

30. oktober 2017

Ref. 17-000449-7

2. Væsentligste punkter fra besøget

Emnerne blev belyst bl.a. ved møder med ministeren for kvinder, familie og børn, det tunesiske parlamentsudvalg for kvinder samt kvindelige parlamentarikere. Endvidere holdt udvalget bl.a. møder med NGO'er, der arbejdede med det forestående lokalvalg samt kvindelige kandidater samt repræsentanter for LGBT-organisationer. Udvalget besøgte endvidere et center for hjemløse og udsatte kvinder og deres børn samt et krisecenter for voldsramte kvinder. Nedenfor er beskrevet udvalgte emner.

Ligestilling

Emnet ligestilling blev belyst bl.a. ved møder med kvindeministeren, statssekretæren for fagligeuddannelser og iværksætteri og parlamentets kvindeudvalg.

I Tunesien har man vedtaget en række love, som bidragede til ligestilling mellem kønnene, f.eks. love om barsel, fri abort, ligestilling ved opstilling til valg og kvinders mulighed for at optage lån m.v. I flere sammenhænge blev nævnt vanskeligheder ved at implementere lovgivningen om ligestilling, hvilket primært skyldes kulturelle forhold og i et vist omfang religiøse forhold.

Efter det arabiske forår havde der været bekymring for, om en del af love, der sikrede ligestilling mellem kønnene, ville blive rullet tilbage, og om den generelle stemning i samfundet ville medføre tilbageskridt i forhold til ligestilling. Den tunesiske præsident havde den 13. august 2017 holdt en tale om lighed mellem mænd og kvinder, som man så positivt på og tillagde stor vægt.

Besøg på kvindekrisecentre

Det ene kvindekrisecenter, som udvalget besøgte arbejdede med hjemløse og udsatte kvinder. Centret, som åbnede i 2016, lå centralt i hovedstaden Tunis og fremstod meget velholdt. Centret havde plads til 30 kvinder og børn. Etableringen af centret var bl.a. blevet støttet økonomisk af de nordiske lande, og organisationen Danner havde bistået med uddannelse af personalet.

Hovedparten af kvinderne på centret var enlige kvinder, som familien havde udstødt, da der ikke var en far til deres barn. En del af kvinderne var rejst fra landet til byen i håb om et nyt liv i byen ofte som hushjælp eller lignende. Kvinderne stod typisk uden netværk, indkomst og bolig. Via samtaler forsøgte centret af afklare kvindernes behov og eventuelt via kontakt til myndigheder/organisationer bistå med en ny start.

Det andet krisecenter, som udvalget besøgte var placeret uden for Tunis by. Centret arbejdede med voldsramte kvinder. Centret var statsligt under Kvindeministeriet, men blev drevet af en NGO. Centret åbnede i 2016. Centret havde plads til 30 kvinder og børn.

Kvinderne, der opsøgte centret, havde ofte været udsat for vold i længere tid – typisk af ægtemanden – og var ofte i akut fare. 80 pct. af kvinderne havde ingen tilknytning til arbejdsmarkedet og var økonomisk afhængige af ægtemanden og familien. 25. pct. af kvinderne var tjenestepiger.

Kvinderne kunne bo i centret i tre måneder med mulighed for forlængelse. Børnene gik i den lokale skole, og centret drev en slags børnehave for de mindre børn på centret. Centret arbejdede med at støtte kvinderne på forskellig vis bl.a. ved at få kvinderne i job, hvilket dog var vanskeligt pga. den høje arbejdsløshed. Man arbejdede også med mikrolån til opstart af små virksomheder for kvinderne med f.eks. syning af tøj. Målet var at få kvinderne ud af voldscirklen og gøre den økonomisk uafhængige og derved at kunne leve et normalt liv.

Lokalvalg

Et aktuelt emne under studieturen var afholdelse af det første lokalvalg efter det arabiske forår. Lokalvalget var planlagt til den 17. december 2017. Valget skulle gennemføres efter en ny lov, som indebar, at der på valglisten skulle opføres skiftevis en kvinde og en mand, og hvis et parti stillede mere end en liste, der skulle opstilles skiftevis en mand og en kvinde som listens nr. 1.

Mange kvinder havde dog vanskeligt ved at deltage i valgkampen. Nogle valgmøder bliver eksempelvis afholdt på caféer eller barer, hvor kvinderne ikke har adgang, eller hvor det ikke er velset at kvinder opholder sig.

Valgmøderne kan også være lagt på tidspunkter f.eks. aften timerne eller om søndagen, hvor mange kvinder er forhindret i at deltage pga. huslige pligter.

En anden udfordring for kvinderne i forbindelse med valget var, at mange kvinder ikke havde ID-papirer eller adgang til deres ID-papirer. ID-papirer var nødvendige for at deltage i valget. Det blev oplyst, at 300.000 kvinder i Tunesien ikke har ID-papirer. Mange kvinder får først ID-papirer, når de bliver gift. Mange mænd vil ikke udlevere ID-papirer til deres koner eller døtre, da kvinderne - hvis de selv er i besiddelse af deres ID-papirer - kan få pas og dermed får mulighed for at rejse bort. I landområderne er der endvidere praktiske problemer for kvinder med at få ID-papirer pga. lange afstande til de myndigheder, der udsteder ID-papirer.

Endvidere blev nævnt, at der også i familierne og samfundet generelt var både kulturelle og religiøse barrierer for kvinder, der ønskede at opstille eller deltage i valget.

Valget er senere blevet udskudt til den 25. marts 2018.

Seksuelle mindretal

Udvalget holdt et møde med en række LGBT-organisationer. Indenfor de seneste år var etableret et samarbejde mellem en række LGBT-organisationer. Det væsentligste mål for dette samarbejde var at få ophævet en lov, som kriminaliserede homoseksualitet. Det var stadig meget vanskeligt at leve i Tunesien og tilhøre et seksuelt mindretal. Der blev bl.a. givet udtryk for, at mange homoseksuelle ikke rettede henvendelse til myndighederne, fordi man var bange for at blive anklaget for homoseksualitet og fængslet. Der var endvidere også mange eksempler på hate-crimes, hvor gerningsmændene gik fri.

3. Opfølgning

LIU besluttede på sit møde den 10. oktober 2017, at udvalget som opfølgning på studieturen vil følge op på det tunesiske lokal valg.

Udvalget ønskede - om muligt - at afholde et møde med Anne Margrethe Rasmussen fra Danish-Arab Partnership Programme, som fulgte udvalget under studieturen, og høre om erfaringerne med valget. Valget forventes afholdt den 25. marts 2018. Anne Margrethe Rasmussen har tilkendegivet, at hun gerne vil orientere udvalget om valget på et møde, når hun er i Danmark i april 2018.